

Adı : Soyadı : Numara: Sınıf:	EDEBİYAT FATİHİ LİSESİ 2019-2020 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI 9.SINIFLAR TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI SORULARI	Aldığı Not:
--	--	--------------------

Seni düşünürken Bir çakıl taşı ısınır içimde Bir kuş gelir yüreğimin ucuna konar Bir gelincik açılır ansızın Bir gelincik sinsi sinsi kanar. Seni düşünürken Bir erik ağacı tepeden tırnağa donanır Deliler gibi dönmeğe başlar Döndükçe yumak yumak çözülür Çözüldükçe ufalır küçülür Çekirdeği henüz süt bağlamış Masmavi bir erik kesilir ağzımda Dokundukça yanar dudaklarım Bedri Rahmi Eyüboğlu	Bülbül ne yatarsın bahar erişti Ulu sular göl olduğu zamandır. Kat kat olup, gül yaprağa karıştı, Yine bülbül kul olduğu zamandır. Yine bahar oldu, açıldı güller; Figana başladı yine bülbüller. Başka bir hâl olup açtı sümbüller, Âşıkların del'olduğu zamandır. Karacaoğlu	Hâsılım yok ser-i kûyunda belâdan gayrı Garâzım yok reh-i aşkında fenâdan gayrı Ne yanar kimse bana âteş-i dilden özge Ne açar kimse kapım bâd-ı sabâdan gayrı Fuzuli Günümüz Türkçesi Ey sevgili) sokağının sonunda belâdan başka elde edeceğim bir şey yok; aşkının yolunda yok olup gitmekten başka bir hedefim yok. Bana, ne gönül ateşinden başka kimse yanar, ne de esen rüzgârdan başka kimse kapımı açar.
---	---	---

1) Yukarıdaki şiirleri aşağıda verilen ölçütlere göre karşılaştırınız. (30 puan)

	1	2	3
Şiirin ölçüsü (vezni)			
Şiir geleneği			
Nazım birimi-Nazım şekli			
İlk birimlerin kafiye ve Redifi			
Teması-Türü			

2) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun sözcükleri yazınız (10 Puan)

- Halk şiirinde aşıkların mahlas almalarına adlarını veya mahlaslarını kullanmalarına ..... denir.
- Tek ses benzerliğine dayanan kafiye türü.....
- Çok ünlü şiirleri ve Aziz İstanbul, Eğin Dağlar eserleriyle de tanınan ünlü sanatçımız .....'dır.
- ..... şiir toplumun ve kişilerin aksayan yönlerini eleştiren şiir türüdür.
- ..... ölçüsü Türklerin milli ölçüsüdür.
- Eski Yunan'daki ..... bilinen en eski masal/fabl örnekleridir.
- "Kızım benden sana öğüt/Kendi ununu kendin öğüt" dizelerinde ..... kafiye türü vardır.
- ..... şiirde ahenk sağlayan bir çeşit ses kesimidir.
- .....; gerçekliğin dışında şairin dış dünya ile gözlemlerini kendi zihninde yeni bir forma sokmasının ardından düş dünyasında oluşturduğu tasarımlar yani görüntülerdir.
- "Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında" dizesinde "k" ve "....." sesi sık tekrarlanarak aliterasyon yapılmıştır.

3) Aşağıdaki dizelerde hangi söz sanatları kullanılmıştır? Karşılıklarına yazınız. (10 puan)

1	"Ben ağladıkça pembeleşir yanakların ey kara gözlüm."	⇒	
2	Dünya bir han konan göçer	⇒	
3	Aşk derdiyle hoşem el çek ilâcımın tabib Kılma derman kim helâkim zehri dermanındadır	⇒	
4	Her gölge bir insan kadar incedi, derindi	⇒	
5	Ay yüzlü, servi boylu, servi, inci, gül, bülbül	⇒	
6	Âlem sele gitti gözüm yaşından	⇒	
7	Saçlarına yıldız düşmüş koparma anne	⇒	
8	Hangi çılgın bana zincir vuracakmış şaşarım.	⇒	
9	Uçmak da konmadan kıyısız bir denizde rûh Benzer mi böyle bir kuşa Tufan içinde Nûh	⇒	
10	Şakaklarıma kar mı yağdı, ne var	⇒	

4) Aşağıdaki şiirlerin türlerini boş bırakılan yerlere yazınız. (10 puan)

Türkçesini almalı Eş anlamlı sözlerden Fikre ışık salmalı Açık sözle kalmalı	Zengin sözüne bel diyorlar Fukara söylese deli diyorlar Zamane şeyhine veli diyorlar Gittikçe çoğalır delimiz bizim	Açılan bir gülsün sen yaprak yaprak, Ben aşkımla bahar getirdim sana; Tozlu yollarından geçtiğim uzak İklimden şarkılar getirdim sana.	Dadaloğlu'm bir gün kavga kurulur, Öter tüfek davlumbazlar vurulur. Nice Koçyiğitler yere serilir, Ölen ölür, kalan sağlar bizimdir.	Sarı, yeşil, mavi, renk renk Çiçekler açmış ovada. Kelebekler benek benek Dolaşıyorlar arada.
---	--	---	---	--

“Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler top oynarken eski hamam içinde... Ben deyim şu ağaçtan, siz deyin şu yamaçtan, uçtu uçtu bir kuş uçtu; kuş uçmadı, Gümüş uçtu. Gümüş uçmadı, Memiş uçtu. Uçar mı, uçmaz mı demeye kalmadı; anam düştü eşikten, babam düştü beşikten... Biri kaptı maşayı, biri aldı meşeyi; dolandım durdum dört köşeyi. Az gittim uz gittim... Dere tepe düz gittim. Çayır çimen geçerek, lale sümbül biçerek; soğuk sular içerek, altı ayla bir güz gittim. Bir de dönüp ardıma baktım ki, ne göreyim, gide gide bir arpa boyu yol gitmişim!.. (...)”

5) Yukarıdaki metnin türü nedir? Bu metnin özelliklerinden dört tanesini yazınız. (10 puan)

6. Yukarıda metinden beş adet sıfat bulup türleriyle yazınız. (10 puan)

7. Aşağıdaki metinde yazım yanlışlarını bulup bunların doğrusunu yazınız. (10 puan)

Giderek sevgisizleşen çevremize ( )duyguların “fast food” mutfağından çıkışına bakıyorum. Her konuda acelemiz var. Öylesine acelemiz var ki yaşamaya zaman kalmıyor. Gülüşlerimiz de beklentilerimiz de bir örnek ( ) İnsan olmaya ( ) “Her şey bir insanı sevmekle başlar ( )” sözünü anımsamaya ayıracak bir saniyemiz bile yok. Ya da Gülten Akın'ın dediği gibi “Ah kimselerin vakti yok, durup ince şeyleri anlamaya ( )”

8. Aşağıdaki cümlelerde geçen yazım yanlışlarını bulup bunların doğrusunu yazınız. (1.10=10 puan)

1349'da Cenevizli'ler tarafından yapılan, sonraki yıllardada bir çok kez onarılan Galata kulesi, İstanbul'da ki görülmeye değer yerlerden biridir. Üsküdar'ın Doğancılar Sempti'ndeki bu yapı 17. yy.de Hezarfen Ahmet çelebinin takma kanatlarla uçmasından sonrada pek çok uçma denemesine tanıklolmuştur.

CEVAP ANAHTARI

1. Soru cevabı

	1	2	3
Şiirin ölçüsü (vezni)	Serbest (2)	11'li hece ölçüsü (2)	Aruz ölçüsü (2)
Şiir geleneği	Modern şiir geleneği (2)	Halk şiiri geleneği (2)	Divan şiiri geleneği (2)
Nazım birimi-Nazım şekli	Bent-serbest nazım (1+1)	Dörtlük-koşma (1+1)	Beyit-gazel (1+1)
İlk birimlerin kafiye ve Redifi	"n" yarım uyak "-ar" redif; "n" yarım uyak (1+1)	"-ıştı" redif "r" yarım uyak "Olduğu zamandır" redif; "l" yarım uyak (1+1)	"-dan gayri" redif; "â" tam uyak (1+1)
Teması-Türü	Aşk-lirik (1+1)	Bahar-lirik-pastoral (1+1)	Aşk-lirik (1+1)

2) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere uygun sözcükleri yazınız (her biri 1 puan)

- Halk şiirinde aşıkların mahlas almalarına adlarını veya mahlaslarını kullanmalarına **tapşırma** denir.
- Tek ses benzerliğine dayanan kafiye türü **yarım kafiye**dir.
- Çok ünlü şiirleri ve Aziz İstanbul, Eğil Dağlar eserleriyle de tanınan ünlü sanatçımız **Y.Kemal Beyatlı**'dır.
- **Satirik** şiir toplumun ve kişilerin aksayan yönlerini eleştiren şiir türüdür.
- **Hece** ölçüsü Türklerin milli ölçüsüdür.
- Eski Yunan'daki **Ezop Masalları** bilinen en eski masal/fabl örnekleridir.
- "Kızım benden sana öğüt/Kendi ununu kendin öğüt" dizelerinde **cinaslı** kafiye türü vardır.
- **Durak** şiirde ahenk sağlayan bir çeşit ses kesimidir.
- **İmge**; gerçekliğin dışında şairin dış dünya ile gözlemlerini kendi zihninde yeni bir forma sokmasının ardından düş dünyasında oluşturduğu tasarımlar yani görüntülerdir.
- "Sokaktayım, kimsesiz bir sokak ortasında" dizesinde "k" ve "s" sesi sık tekrarlanarak aliterasyon yapılmıştır.

3) Aşağıdaki dizelerde hangi söz sanatları kullanılmıştır? Karşlarına yazınız. (her biri 1 puan)

1	"Ben ağladıkça pembeleşir yanakların ey kara gözlüm."	⇒	Hüsn-i talil-nida (seslenme)
2	Dünya bir han konan göçer	⇒	Teşbih (benzetme)
3	Aşk derdiyle hoşem el çek ilâcımdan tabib Kılma derman kim helâkim zehri dermanındadır	⇒	Tenasüp-tezat
4	Her gölge bir insan kadar incedi, derindi	⇒	Teşbih (benzetme)
5	Kandilli yüzerken uykularda /Mehtabı sürükledik sularda	⇒	Mecaz-ı mürsel
6	Âlem sele gitti gözüm yaşından	⇒	Mübalağa (abartma)
7	Saçlarına yıldız düşmüş koparma anne	⇒	istiare
8	Hangi çılgın bana zincir vuracakmış şaşarım.	⇒	İstifham (soru sorma sanatı)
9	Uçmak da konmadan kıyısız bir denizde rûh Benzer mi böyle bir kuşa Tufan içinde Nûh	⇒	Telmih (hatırlatma)
10	Şakaklarıma kar mı yağdı, ne var/Benim mi Allah'ım bu çizgili yüz?	⇒	İstiare, tecahül-i arif

4. Aşağıdaki şiirlerin türlerini boş bırakılan yerlere yazınız. (her biri 2 puan)

DİDAKTİK	SATİRİK	LİRİK	EPİK	PASTORAL
Türkçesini almalı Eş anlamlı sözlerden Fikre ışık salmalı Açık sözle kalmalı	Zengin sözüne bel diyorlar Fukara söylese deli diyorlar Zamane şeyhine veli diyorlar Gittikçe çoğalır delimiz bizim	Açılan bir gülsün sen yaprak yaprak, Ben aşkımla bahar getirdim sana; Tozlu yollarından geçtiğim uzak İklimden şarkılar getirdim sana.	Dadaloğlu'm bir gün kavga kurulur, Öter tüfek davlumbazlar vurulur. Nice Koçyiğitler yere serilir, Ölen ölür, kalan sağlar bizindir.	Sarı, yeşil, mavi, renk renk Çiçekler açmış ovada. Kelebekler benek benek Dolaşıyorlar arada.

“Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler top oynarken eski hamam içinde... Ben deyim şu ağaçtan, siz deyin şu yamaçtan, uçu uçu bir kuş uçu; kuş uçmadı, Gümüş uçu. Gümüş uçmadı, Memiş uçu. Uçar mı, uçmaz mı demeye kalmadı; anam düştü eşikten, babam düştü beşikten... Biri kaptı maşayı, biri aldı meşeyi; dolandım durdum dört köşeyi. Az gittim uz gittim... Dere tepe düz gittim. Çayır çimen geçerek, lale sümbül biçerek; soğuk sular içerek, altı ayla bir güz gittim. Bir de dönüp ardıma baktım ki, ne göreyim, gide gide bir arpa boyu yol gitmişim!.. (...)”

5. Yukarıdaki metnin türü nedir? Bu metnin özelliklerinden dört tanesini yazınız. (10 puan)

Metnin türü masalıdır. (2 puan)

- Masal anonim bir türdür. **2 puan**
- Anlatım kısa ve yoğundur. **2 puan**
- Masallarda evrensel değerler ve konular anlatılır. **2 puan**
- Masallar birtakım tekerlemeler ile başlar ve kalıplaşmış kelime grupları kullanılır. **2 puan**

6. Yukarıda metinden beş adet sıfat bulup türleriyle yazınız. (10 puan)

- Evvel: niteleme sıfatı **(2 puan)**
- şu: işaret sıfatı **(2 puan)**
- altı: sayı sıfatı **(2 puan)**
- bir: belgisiz sıfat **(2 puan)**
- soğuk: niteleme sıfatı **(2 puan)**

7. Giderek sevgisizleşen çevremize (.) duyuların “fast food” mutfağından çıkışına bakıyorum. Her konuda acelemiz var. Öylesine acelemiz var ki yaşamaya zaman kalmıyor. Gülüşlerimiz de beklentilerimiz de bir örnek (.) İnsan olmaya (.) “Her şey bir insanı sevmekle başlar (.)” sözünü anımsamaya ayıracak bir saniyemiz bile yok. Ya da Gülten Akın’ın dediği gibi “Ah kimselerin vakti yok, durup ince şeyleri anlamaya (!)”

(.) (.) (.) (.) (!)

8. Aşağıdaki cümlelerde geçen yazım yanlışlarını bulup bunların doğrusunu yazınız. (1.10=10 puan)

1349’da Cenevizli’ler tarafından yapılan, sonraki yıllardada bir çok kez onarılan Galata kulesi, İstanbul’da ki görülmeye değer yerlerden biridir. Üsküdar’ın Doğancılar Semti’ndeki bu yapı 17. yy.de Hezarfen Ahmet Çelebinin takma kanatlarla uçmasından sonrada pek çok uçuş denemesine tanıklolmuştur.

- Cenevizliler (1 puan)
- yıllarda da (1 puan)
- birçok (1 puan)
- Galata Kulesi (1 puan)
- İstanbul’daki (1 puan)
- görülmeye (1 puan)
- 17. yy.da (1 puan)
- Hezarfen Ahmet Çelebi’nin
- sonra da (1 puan)
- tanık olmuştur (1 puan)